

УДК 004:37.011.2]-057.4.

Іванова Світлана,
кандидат педагогічних наук, старший дослідник,
зав. відділу відкритих освітньо-наукових інформаційних систем
Кільченко Алла,
науковий співробітник сектору мережних технологій і баз даних,
Інститут цифровізації освіти НАПН України,
м. Київ, Україна

ПОЗИЦІЯ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ІННОВАЦІЙНОМУ РЕЙТИНГУ GLOBAL INNOVATION INDEX 2025

Інноваційна діяльність є надзвичайно важливим чинником економічної конкурентоспроможності та стійкості країни, що охоплює комплекс наукових, технологічних, організаційних і фінансових заходів, спрямованих на створення та впровадження нових або значно вдосконалених продуктів, процесів чи послуг. Вона починається з генерації ідеї, проходить етапи досліджень та розробок і завершується її успішною комерціалізацією на ринку. **Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index, GII)**, який щорічно публікується Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (WIPO), є комплексним інструментом для оцінки інноваційного потенціалу та результативності національних економік країн світу. GII базується на 80 показниках, розділених на сім стовпів (5 вхідних та 2 вихідних) (<https://www.wipo.int/gii-ranking/en/>).

Стрімкий технологічний прогрес та розвиток інноваційних тенденцій змушує компанії всього світу, змагаючись за конкурентоспроможність, постійно збільшувати інвестиції в наукові дослідження та розробки. Враховуючи ці глобальні вимоги, для України, яка знаходиться у стані повномасштабної військової агресії та глибоких структурних трансформацій, актуальною *проблемою* є розроблення стратегії відновлення та майбутнього розвитку, пов'язаною з розв'язанням практичних завдань щодо впровадження інноваційної політики та принципів відкритої науки.

Позиції України в GII є стратегічно важливим індикатором її здатності відновитися та інтегруватися в глобальні інноваційні ланцюги, що особливо актуально у світлі євроінтеграції та майбутньої повоєнної відбудови [1].

Дослідження інноваційної діяльності країн, зокрема України, у контексті індексу GII та міжнародної конкурентоспроможності набули особливої актуальності після 2022 р. В цей період загальна інноваційна динаміка сповільнилася, що виявилось у суттєвому зменшенні витрат на дослідження та розробки, зменшенні кількості наукових публікацій і поверненні інвестицій венчурного капіталу до рівня пандемії [2].

Секція 1. Цифрові технології в освіті, науці та управлінні

Цього року, згідно з даними GII 2025, інвестиції в інновації є переважно позитивними за винятком венчурного капіталу. Проте зростання інвестицій в інновації перебуває на історично низькому рівні [3]. Актуальні наукові праці та аналітичні звіти зосереджені на трьох ключових *напрямах*: оцінка впливу військового конфлікту, стійкість ІТ-сектору як драйвера інновацій та перспективи європейської інтеграції.

Метою публікації є аналіз позиції України у Глобальному інноваційному рейтингу GII 2025, виокремлення ключових тенденцій, сильних і слабких сторін вітчизняної інноваційної діяльності.

У 18-му випуску GII за 2025 р., який оцінює показники у сфері інновацій 139 економік світу, а також надає відомості щодо 100 провідних світових інноваційних кластерів. Швейцарія в п'ятнадцятий раз поспіль визнана найінноваційнішою країною. У рейтингу за нею розташувалися Швеція, Сполучені Штати, Корея, Сінгапур та ін. Цього року у GII Україна посідає 66 місце серед 139 світових економік, 35 позицію серед 39 країн Європи, а також 15 місце серед 36 економік групи з рівнем доходу вище середнього [3].

Згідно з GII 2025, Україна, як і торік, демонструє вищу ефективність у створенні інноваційних продуктів порівняно з рівнем інвестицій у інновації. Рис. 1 відображає динаміку позицій України в рейтингу за останні шість років, на яку впливають як оновлення методології GII, так і доступність даних.

Рік	Позиція GII	Інноваційні вкладення	Інноваційні результати
2020 рік	45-й	71-ша вулиця	37-й
2021 рік	49-й	76-й	37-й
2022 рік	57-й	75-й	48-й
2023 рік	55-й	78-й	42-й
2024 рік	60-й	78-й	54-й
2025 рік	66-й	80-й	54-й

Рис. 1. Рейтинг GII України за період 2020-2025 рр.

Позиція України в інноваційному рейтингу за обсягами інновацій у 2025 р. погіршилася, тобто в порівнянні з минулим роком країна опустилася з 60 на 66 місце. За індикатором інноваційних витрат у GII 2025 Україна посідає 80 сходинку, втративши два пункти, ніж у минулому році (78).

Глобальний трекер інновацій (Global Innovation Tracker) 2025 відображає поточний стан вітчизняних інновацій, швидкість упровадження технологій та який вплив це має на суспільство. Для України 6 показників покращилися у короткостроковій перспективі, а 3 показники погіршилися.

Секція 1. Цифрові технології в освіті, науці та управлінні

Відносно ВВП за даними GII 2025 Україна показує результати, що перевищують очікування для її рівня розвитку. Бульбашкова діаграма (рис. 2) візуалізує кореляцію між рівнем доходу, вираженим у вигляді ВВП на душу населення, та інноваційною ефективністю, що вимірюється GII 2025.

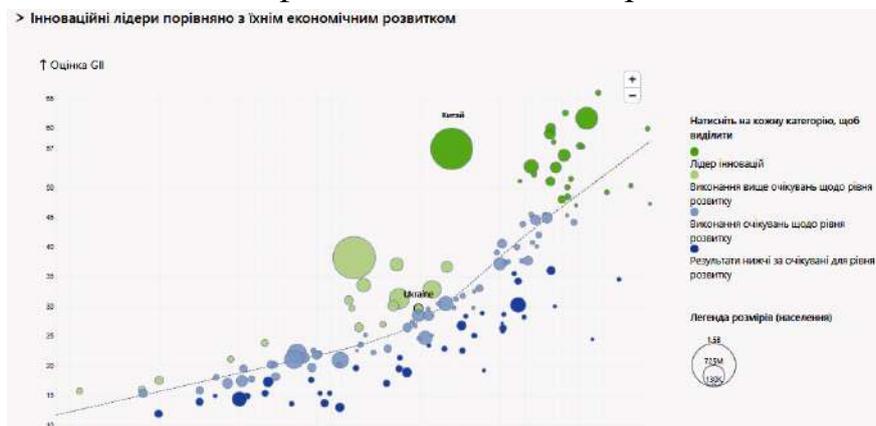

Рис. 2. Очікувана та реальна інноваційна ефективність України за GII 2025 в порівнянні з іншими економічними групами

Трендова лінія відображає прогнозований рівень інноваційної ефективності для відповідного рівня доходу. Країни, розташовані вище цієї лінії, демонструють інноваційні результати, що перевищують очікування, тоді як розташування нижче лінії свідчить про відставання від прогнозованих показників. Україна входить до групи країн – *Виконання вище очікувань щодо рівня розвитку*.

Україна посідає **найвищі рейтинги** за такими показниками: рівнем знань та технологій (47 місце), розвитку бізнесу (56 місце), а також – людського капіталу та досліджень (65 місце).

Щорічний рейтинг *Quacquarelli Symonds Ltd* (QS) серед понад 1200 університетів світу у 2025 р. визнає Київський національний університет імені Тараса Шевченка найкращим в Україні (17.80).

У **рейтингу Європи** за GII 2025 Україна розташувалася на 35 сходинці. Показники України нижчі за середні європейські за всіма індикаторами. В нашій країні немає кластерів у рейтингу 100 найкращих науково-технічних (технологічних) кластерів GII.

Україна посідає **найнижчі рейтинги** – за показниками *Інституцій* (108 місце), *Розвиненості ринку* (85 місце) та *Інфраструктури* (75 місце).

За оцінками експертів, до **найсильніших інноваційних сторін** України належать: лідерство за *обсягом ВВП* (за паритетом покупної спроможності) від *корисних моделей*, висока частка *працюючих жінок з вищою освітою* (4 позиція), а також *рівень розвитку електронного урядування* (5 місце).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Порівняльний аналіз 139 економік світу, представлений у Глобальному інноваційному рейтингу

GII 2025, який оцінював інноваційний прогрес, свідчить про те, що інновації залишаються основним каталізатором економічного зростання.

У роботі здійснено аналіз позиції України у GII 2025, виокремлено ключові тенденції, сильні та слабкі сторони вітчизняної інноваційної діяльності. У 2025 р., як і в минулому році, вітчизняні показники за результатами інноваційної діяльності кращі, ніж за витратами на інновації. Аналіз останніх звітів GII свідчить про те, що Україна демонструє високу інноваційну ефективність – співвідношення між вихідними (реальні результати) та вхідними показниками (умови для інновацій), що свідчить про здатність генерувати значні інноваційні результати за обмежених ресурсів.

Ключовими **сильними сторонами** залишаються: людський капітал та дослідження; результати креативної діяльності (високі показники за субіндексом Експорт ІКТ-послуг); виробництво та торгівля: Промисловий дизайн та Створення знань (патенти, наукові публікації).

Слабкі сторони – саме вхідні показники найбільше страждають від наслідків війни, що негативно вплине на довгострокову стійкість інновацій: інституційне середовище (проблеми з політичною стабільністю та захистом інвесторів), критичне падіння прямих іноземних та внутрішніх венчурних інвестицій, а також руйнування фізичної та енергетичної інфраструктури.

Стратегічні перспективи для прогресу в GII пов'язані з мілітаризацією інновацій, поглибленням цифрової трансформації держави та максимальною інтеграцією до Європейського простору. Реалізація цих кроків не лише підвищить позицію України в рейтингу, але й закладе фундамент для інноваційно-орієнтованої моделі повоєнного економічного відновлення.

Список використаних джерел та літератури

1. Іванова С. М., Кільченко А. В. Інноваційна діяльність України у Глобальному інноваційному рейтингу Global Innovation Index 2024. *Актуальні питання сучасної інформатики*: матеріали доповідей ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю «Сучасні інформаційні технології в освіті та науці», м. Житомир, 21-22 лист. 2024 р. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2024. Вип. 12. С. 84-88. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744295/>.

2. Dutta S., Lanvin B., Rivera León L., Wunsch-Vincent S. Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship. *World Intellectual Property Organization*. 2024. URL: https://www.wipo.int/global_innovation_index.

3. Global Innovation Index 2025: Innovation at a Crossroads. 18th edition of WIPO's flagship Global Innovation Index. 2025. URL: <https://surli.cc/ybsvev>.